

Sulama Birlikleri Personelinin Mesleki Açından Yeterlilikleri: Kahramanmaraş İli Örneği

Kenan UÇAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi,
Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü, Kahramanmaraş (ucan@ksu.edu.tr)

İsmet BOZ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Ziraat Fakültesi,
Tarım Ekonomisi Bölümü, Kahramanmaraş

Geliş Tarihi : 22.07.2004

ÖZET: Bu çalışmada Kahramanmaraş İlinde faaliyet gösteren Kartalkaya Sağ Sahil, Kartalkaya Sol Sahil, Andırın ve Kalealtı sulama birliklerinde çalışan personelin yaşı, eğitim düzeyi, kitle iletişiminden yararlanma, yakın ve uzak çevreyle olan ilişkiler, sosyal haklar, sulama birliği-çiftçi ilişkileri ve birlik elemanlarının yeterlilik düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada deneklerin çoğunlukla orta yaş grubunda olduğu, tarım eğitimi konusunda yetersiz olduğu, kitle iletişiminden yeterince yararlandığı, yakın ve uzak çevresiyle ilişki halinde olduğu, sosyal güvencelerinin düşük olduğu, sulama birliği-çiftçi ilişkilerinde bazı sorunlar yaşadığı belirlenmiştir. Sulama birliği personelinin en yeterli oldukları konular çiftçilerle olan diyalog, hangi çiftçinin ne zaman su alacağı, ve bölgedeki sulama sorunlarının bilinmesi konularıdır.

Anahtar Kelimeler: Sulama birlikleri, personel mesleki yeterliliği

Professional Competencies of the Personnel of Irrigation Associations: The Case of Kahramanmaraş Province

ABSTRACT: This study was conducted to determine the age, education, use of mass media, relationships with close and far environments, social rights, irrigation associations-farmers relationships, and self-evaluation of competencies needed by the personnel of irrigation associations. The participants were the personnel of Kartalkaya Sağ Sahil, Kartalkaya Sol Sahil, Andırın, and Kalealtı irrigation associations operating in the province of Kahramanmaraş. It was found by this study that the personnel of irrigation associations are medium-aged, have low level agricultural training, properly use mass media, has proper relationships with close and far environment, low social security, and there exist some problems in irrigation association-farmers relationships. Irrigation association personnel have the highest competencies in their dialog with farmers, timing of irrigation among farmers, and familiarity with irrigation problems in the region.

Keywords: Irrigation associations, occupational competencies of the personnel

GİRİŞ

Türkiye’de DSİ ve KHGM tarafından işletmeye açılan sulama tesislerinin işletmeciliği sulama birlikleri, sulama kooperatifleri veya belediye ve köy muhtarlığı gibi mahalli idarelere devredilmektedir. DSİ’nin 2000 yılı verilerine göre, sulama alanlarının yaklaşık %68’inin (1 524 454 ha) işletme ve bakım işleri faydalananlara devredilmiştir. Bunlar içinde %91 (1 387 897 ha) ile sulama birlikleri ilk sırayı almaktadır.

Sulama birlikleri; Anayasanın 127’nci, 442 sayılı Köy Kanunu’nun 47 ve 48’nci, 1580 Sayılı Belediye Kanunu’nun 133 ve 148’nci maddeleri ile 5442 Sayılı İl İdare Kanunu’nun 56.’cı maddesine istinaden İçişleri Bakanlığı’nın Tip Tüzüğü ile kurulup, hizmet sahaları içinde bulunan Mahalli İdarelerin onayına müteakip Bakanlar Kurulu Kararı’nın Resmi Gazete’de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanmaktadır (Uçan, 2001). Sulama birliği organları; Birlik Meclisi, Birlik Encümeni, Birlik Başkanı, Birlik Genel Sekreteri ve Birlik Saymanı’ndan oluşmaktadır.. Birlikteki teknik hiyerarşi ise, genel sekreter, işletme mühendisi ve su dağıtım teknisyeni şeklinde olmaktadır. Ayrıca

birliklerde görevli genel sekreterin ziraat mühendisi olma zorunluluğu vardır.

Sulama birliklerinin amacı, çiftçiler için inşa edilmiş olan sulama tesislerinin gerçek sahipleri olan çiftçiler tarafından sahiplenilmesini ve korunmasını sağlamaktır. Ayrıca işletme, bakım ve onarım hizmetlerinin çiftçilerin bizzat kendileri tarafından yürütülmesini temin suretiyle de hizmette devamlılığın ve ürün veriminde artışın sağlanması da sulama birliklerinin hedefleri arasındadır.

DSİ, sulama birliklerinde görev yapan ziraat mühendislerine (genel sekreter), işletme mühendislerine ve su dağıtım teknisyenlerine yılda bir ya da iki defa planlı sulama ve su dağıtım konularında 1-2 haftalık kurslar vermektedir. Bunun yanında yeni göreve başlamış genel sekreterlere ihtiyaçları doğrultusunda veya bölgeye özel ihtiyacı hissedilen konularda bilgilendirilmek amacı ile bire bir 2-3 günlük kurslar da verilmektedir.

Bütün bu iyi niyetli çalışmalara rağmen, sulama birliklerinin çok büyük bir bölümünde işletme mühendisinin bulunmaması ve teknisyen diye

isimlendirilen kadronun ilkokul, orta okul veya herhangi bir lise çıkışlı olması, sulama eğitiminin verilmesinde ve tekniğe uygun anlamda uygulanmasında büyük zorluklar çıkarmaktadır. Su dağıtım teknisyenlerinin eğitim seviyeleri yetersiz olduğu için verilen kurs ve seminerlerin yeterince verimli olmadığı hususunda DSİ ve sulama birlikleri yetkilileri hemfikirdirler.

Sulama Birliklerinde çalışan personel bir bakıma başarılı bir yayım elemanıdır. Yayım elemanının gerek kırsal kalkınmada gerekse toplumsal değişimdeki önemi; yayım örgütlerinin en önemli kaynağı olması (Taluğ, 1982), insana hizmet etmesi (Özkaya, 1996), yayım programlarının etkinliğini belirleyen temel bir faktör olması (Özçatalbaş ve Gürgen, 1996) ve kendisini destekleyen diğer uzmanların, önder çiftçilerin ve çevrenin yardımıyla kırsal topluma verimli hizmetler sunabilmesi (İnan, 1996) şeklinde belirtilmektedir. Yayım elemanı, konusunu hedef kitlesine göre daha iyi bilen, bilgiyi hedef kitlenin sorunlarını çözecek şekilde aktarabilen, hedef kitleye kolayca anlaşılabilen ve kesin öğretici yetenekleri olan bir kişi rolünü üstlenmelidir (Oktay ve Kumuk, 1993).

Ülkemizde, sulu tarım yatırımlarına ve işletme-bakım faaliyetlerine çiftçi katılımının incelenmesi (Sayın ve ark.,1993); sulama birliklerine devir için hukuki mevzuatta yapılması gerekli değişiklikler (Erkan, 1995); su kaynaklarının etkili bir şekilde yönetimi için sulama projelerinin işletme ve bakımına çiftçilerin katılım olanakları (Tekinel ve ark., 1994); sulama sistemlerinin katılımcı bir yaklaşımla planlanması ve yönetimi (Tekinel, 1999); devredilen sulama şebekelerinin karşılaştırma göstergeleri ile değerlendirilmesi (Değirmenci, 2001); sulama tesislerinin işletilmesinde sulama birliklerinin rolü (Uçan, 2001); su ve gıda güvenliği için katılımcı sulama sisteminin önemi (Tekinel, 2002), sulama yönetim devirlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi (Değirmenci ve Demir, 2002), sulama sistem performansının değerlendirilmesi (Çakmak, 2002), ve çiftçilerin sulu tarım konusundaki deneyimlerinin ve sulama birliklerine bakış açılarının belirlenmesi (Güvercin ve Boz, 2003) konularında çeşitli çalışmalar yapılmasına rağmen, sulama birliklerinde görev yapan elemanları çeşitli nitelikleriyle ele alan ve özellikle bu elemanları bir tarımsal yayım elemanı olarak değerlendiren bilimsel çalışmalar oldukça azdır. Bu nedenle böyle bir çalışmaya gereksinim duyulmaktadır.

Bu çalışma, ülkemizin değişik bölgelerinde olduğu gibi sulama tesislerinin performansını artırmak için, işletimin sulama birliklerine devredildiği Kahramanmaraş İlimizde yürütülmüştür. Sulama birliklerinin, büyük yatırımlar yapılarak gerçekleştirilen sulama tesislerinin işletilmesi ve belirlenen hedeflere ulaşılması konusunda önemli düzeyde çaba sarf ettikleri

gözlemlenmektedir. Buna karşın, birliklerin gerek su dağıtımı, gerekse su kullanımı konusunda bazı sorunları bulunmaktadır. Bu nedenle bölgede hizmet veren sulama birliklerinin sorunları ve çözüm yollarının bilimsel yöntemlerle ortaya konulmasına çalışılmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın ana materyalini Kahramanmaraş İlinde faaliyet gösteren Kartalkaya Sağ Sahil, Kartalkaya Sol Sahil, Andırın ve Kalealtı Sulama Birliklerinde bulunan personelin tamamı ile yüz yüze yapılan anketler oluşturmuştur. Veri toplamak amacıyla hazırlanan ankette yer alan sorular, sulama birliklerinde çalışan personelin sulama konusundaki deneyimlerini, sosyal haklarını ve çiftçilerle olan ilişkilerini belirlemeye yöneliktir. Ayrıca gelişen dünyaya uyum sağlama konusunda kitle iletişiminden yararlanma durumları ve yakın ve uzak çevreyle olan ilişkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Sorular teknik olarak çoktan seçmeli ve açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Anketin güvenilirliğini sağlamak amacıyla ön test uygulaması yapılmış ve anlaşılmayan sorular yeniden düzenlenmiştir. Anket uygulaması sulamanın yoğun olduğu Temmuz 2002 döneminde yapılmış ve elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırma bulguları; sulama birliği elemanlarının yaş ve eğitim durumları, sulama birliği elemanlarının sulama konusundaki deneyimleri, kitle iletişiminden yararlanma, yakın ve uzak çevreyle olan ilişkileri, sulama birliği elemanlarının sosyal hakları, sulama birliği-çiftçi ilişkileri ve sulama birliği personelinin kendilerini değerlendirme dereceleri şeklinde yedi alt gruba ayrılarak Tablo 1-7'de incelenmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi Kalealtı sulama birliği hariç diğer sulama birliklerinde 35-49 yaş grubu daha fazladır. Eğitim yönünden elemanların çoğunluğu ilkokul mezunu düzeyindedir. Sulama birliği personelinin bilgi düzeyini artırıcı her türlü eğitim faaliyeti ve kurslarda ve bu durumunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Özellikle sulama teknisyenlerinin en az lise mezunu olması ve ziraat lisesi mezunlarının öncelikli olarak tercih edilmesi gerekmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde deneklerin % 92.6'sının ziraatla ilgili herhangi bir okulda okumadığı, % 88.2'sinin göreve başlamadan önce, % 57.4'ünün ise göreve başladıktan sonra herhangi bir kurs veya eğitim almadığı, %35.3'ünün sulama konusundaki bilgi ve becerisini ailesinden kazandığı, % 97.1'inin tamamen veya kısmen sulama yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo1. Sulama Birliği Elemanlarının Yaş ve Eğitim durumları

Sulama Birliği	Yaş Grubu			Eğitim Durumu		
	0-34	35-49	50-+	İlkokul	Ortaokul-Lise	Üniversite
Kartalkaya Sağ Sahil	5	12	-	3	10	4
Kartalkaya Sol Sahil	8	11	6	15	7	3
Aşağı Andırın	4	5	1	5	4	1
Kalealtı	9	6	1	10	4	2
Toplam	26	34	8	33	25	10

Tablo 2. Sulama Birliği Elemanlarının Sulama Konusundaki Deneyimleri

	Kişi Sayısı	%
Ziraatla ilgili her hangi bir okulda (Ziraat Fakültesi veya Ziraat Lisesi) okudunuz mu? a) Evet (Kaç yıl b) Hayır	5 63	7.4 92.6
Sulama Birliğinde göreve başlamadan önce her hangi bir kurs veya eğitim faaliyetine tabii tutulduunuz mu? a) Evet b) Hayır	8 60	11.8 88.2
Görev süresince sulama konusunda bilgi ve becerilerinizi artırmak için sizlere yönelik her hangi bir kurs veya eğitim faaliyeti düzenlendi mi? a) Evet b) Hayır	29 39	42.6 57.4
Sulama konusundaki bilgi ve becerilerinizi nereden kazandınız? a) Ailemden b) Ziraat Fakültesinden c) Tarım İl/ilçe müdürlüğündeki teknik personelden d) Deneyim sahibi olan çiftçilerden	24 7 21 16	35.3 10.3 30.9 23.5
Sulama yöntemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz? a) Evet b) Kısmen c) Hayır	38 28 2	55.9 41.2 2.9

Tablo 3. Sulama Birliği Personelinin Kitle İletişiminden Yararlanma Durumu

	Kişi Sayısı	%
Televizyon izleme sıklığı. a) Günlük b) Haftalık	59 9	86.8 13.2
Radio dinleme sıklığı. a) Günlük b) Haftalık c) Hiç dinlemez	29 16 23	42.6 23.5 33.8
Gazete alma sıklığı a) Günlük b) Haftalık c) Aylık d) Hiç almaz	10 20 17 21	14.7 29.4 25.0 30.9
Gazete okuma sıklığı a) Günlük b) Haftalık c) Aylık d) Hiç okumaz	28 21 12 7	41.2 30.9 17.6 10.3
İnternette haberdar mısınız? a) Evet b) Hayır	21 47	30.9 69.1
İnternet kullanma sıklığınız a) Günlük b) Haftalık	5 16	23.8 76.2

Tablo 3 incelendiğinde %86.8'inin her gün televizyon izlediği, %42.6'sının her gün radyo dinlediği, %14.7'sinin günlük gazete aldığı, % 41.2'sinin günlük gazete okuduğu, %69.1'inin interneti tanımadığı, %30.9'unun interneti tanıdığı ve bunların %76.2'lik kısmının haftalık interneti kullandığı belirlenmiştir. Birlik elemanlarının televizyon izleme oranı sulama konusundaki eğitici programların hazırlanmasıyla değerlendirilebilir. Sulama birlikleri iletişim konusundaki harcamalarını artırarak bu konudaki yetersizliği ortadan kaldırılabılır

Tablo 4'de sulama birliği elemanları yakın ve uzak çevreyle olan ilişkileri bakımından incelenmiştir. Deneklerin % 44.1'i ayda bir ilçe merkezine, % 67.7'si de yine ayda bir il merkezine gitmektedir. Buna rağmen deneklerin % 64.7'si günlük olarak ziraat mühendisiyle görüşme olanağına sahiptir. Tarımsal konularda başkalarının görüşüne bazen baş vuranların oranı % 57.4 iken yine aynı konularla ilgili toplantı, sempozyum ve konferans gibi etkinliklere hiç katılmayanların oranı ise

% 52.9'dur. Birlik elemanlarının bilimsel yönden eksiklikleri belirlenerek bu eksiklerin giderilmesi amacıyla üniversite, DSİ, tarım il ve ilçe müdürlüklerinin katkıda bulunması sağlanmalıdır.

Tablo 5'te sulama birliği elemanlarının %86.8'i yaptığı iş karşılığı elde ettiği ücreti yeterli bulmamakta ve %69.1'i ise iş güvencesi olmadığını belirtmektedir.

Tablo 6'da sulama birliği elemanlarının %91.2'si ailesinin aktif olarak tarımla uğraştığını, %54.4'ü çiftçilere suyu istedikleri zaman verebildiklerini, %77.9'u sulu tarım konusunda çiftçilere yönelik herhangi bir eğitim çalışmalarının olmadığını, %60.3'ü sulama birliğinin yeterli düzeyde çalıştığına inandığını, %50'si de sulama birliğinin gerektiği gibi denetlendiğini belirtmektedir. Ayrıca deneklerin %69.1'i görev yaptıkları bölgede çiftçilerin sulama sulama yaptığını, çiftçilerin bilinçli sulama yapmadığını ve sulama birliği elemanlarının çiftçileri bilgilendirme yönünde her hangi bir

Tablo 4. Sulama Birliği Elemanlarının Yakın ve Uzak Çevreyle Olan İlişkileri

	Kişi Sayısı	%
İlçe merkezine gidiş sıklığı		
a) Günlük	17	25.0
b) Haftalık	21	30.9
c) Aylık	30	44.1
Kahramanmaraş'a gidiş sıklığı		
a) Günlük	12	17.6
b) Haftalık	10	14.7
c) Aylık	46	67.7
Ziraat mühendisi, teknisyeni ile görüşme sıklığı		
a) Günlük	44	64.7
b) Haftalık	9	13.2
c) Aylık	15	22.1
Tarımsal konularda başkalarının görüşüne baş vurma durumu		
a) Her zaman	25	36.8
b) Bazen	39	57.4
c) Asla	4	5.9
Tarımsal konularla ilgili toplantı, sempozyum, konferans vs. katıldınız mı?		
a) Bir çok kez	13	19.1
b) Birkaç kez	19	27.9
c) Hiç katılmadım	36	52.9

Tablo 5. Sulama Birliği Elemanlarının Sosyal Hakları

	Kişi Sayısı	%
Yaptığımız iş karşılığı elde ettiğiniz ücreti yeterli buluyor musunuz?		
a) Evet	4	5.9
b) Kısmen	5	7.3
c) Hayır	59	86.8
İş güvenceniz var mı?		
a) Evet	21	30.9
b) Hayır	47	69.1

öneride bulunmadığını belirtmektedir. Tabloya göre sulama suyunu çiftçilere ölçülü olarak veremediklerini belirtenlerin oranı %17.6, bölgede bitki desenine herhangi bir müdahalede bulunamadıklarını belirtenlerin oranı %60.3 tür. Ayrıca deneklerin %41.2'si su ücretlerinin günün koşullarına göre normal olduğunu, %52.9'u sulama şebekelerinin bakım ve onarımının

kısmen yapıldığını, %51.5'i çiftçiler tarafından çalışmalarını engelleyecek her hangi bir baskıyla karşılaşmadıklarını, %80.9'u idareciler tarafından adil olarak çalışmalarını engelleyecek her hangi bir baskının olmadığını belirtmektedir. Birlik elemanlarının %64.7'sinin de diğer sulama birlikleriyle ilişki halinde oldukları görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Sulama Birliği Çiftçi İlişkileri

	Kişi Sayısı	%
Aileniz (Anneniz, babanız, kardeşleriniz vs) tarımla aktif olarak uğraşan bir aile midir?		
a) Evet	62	91.2
b) Hayır	6	8.8
Çiftçilere suyu istedikleri zamanda verebiliyor musunuz?		
a) Evet	37	54.4
b) Hayır	31	45.6
Sulu tarım konusunda çiftçilere yönelik her hangi bir eğitim çalışmanız oluyor mu?		
a) Evet	15	22.1
b) Hayır	53	77.9
Sulama Birliği yeterli düzeyde çalışıyor mu?		
a) Evet	41	60.3
b) Kısmen	21	30.9
c) Hayır	6	8.8
Sulama birliği denetiminin gerektiği şekilde yapıldığını düşünüyor musunuz?		
a) Evet	34	50.0
b) Kısmen	23	33.8
c) Hayır	11	16.2
Çiftçilerin en yaygın olarak kullandıkları sulama yöntemleri hangileridir. (En çok kullanılanlara göre sıralayınız)		
a) Salma sulama	47	69.1
b) Karık usulü sulama	20	29.4
c) Yağmurlama sulama	-	-
d) Damla sulama	-	-
e) Diğer	1	1.5
Görev yaptığınız bölgede çiftçilerin bilinçli sulama yaptığını düşünüyor musunuz?		
a) Evet	21	30.9
b) Hayır	47	69.1
Çiftçilere bilinçli sulama konusunda her hangi bir öneride bulunuyor musunuz?		
a) Evet	21	30.9
b) Hayır	47	69.1
Suyu çiftçilere ölçülü olarak verebiliyor musunuz?		
a) Evet	35	51.5
b) Kısmen	21	30.9
c) Hayır	12	17.6
Görev yaptığınız bölgede bitki desenine her hangi bir müdahalede bulunabiliyor musunuz?		
a) Evet	10	14.7
b) Kısmen	17	25.0
c) Hayır	41	60.3

Tablo 6. Devam

	Kişi Sayısı	%
Su ücretleri günün koşullarına göre nasıl değerlendiriyorsunuz?		
a) Çok yüksek	2	2.9
b) Yüksek	4	5.9
c) Normal	28	41.2
d) Düşük	22	32.4
e) Çok düşük	12	17.6
Sulama şebekelerinin bakım ve onarım işlemleri zamanında yapılabilir mi?		
a) Evet	19	27.9
b) Kısmen	36	52.9
c) Hayır	13	19.1
Çiftçiler tarafından adil olarak çalışmanızı engelleyecek her hangi bir baskıyla karşılaşılıyor musunuz?		
a) Evet	33	48.5
b) Hayır	35	51.5
İdarecileriniz tarafından adil olarak çalışmanızı engelleyecek her hangi bir baskıyla karşılaşılıyor musunuz?		
a) Evet	13	19.1
b) Hayır	55	80.9
Diğer sulama birlikleriyle ilişki halinde misiniz?		
a) Evet	24	35.3
b) Hayır	44	64.7

Güvercin ve Boz (2003) üreticilerin sulama birliklerine bakışını saptamak amacıyla yaptıkları çalışmada; sulama birliklerinin ilgili kurumlar tarafından gereği gibi denetlenmesi, bakım-onarım işlemlerinin zamanında yapılması, su ücretleri belirlenirken çiftçilerin ödeme güçlerinin gözönüne alınması ve sulama suyu dağıtımında adil davranılması gerektiği sonuçlarına varmışlardır. Tablo 7. Sulama birliği personelinin kendilerini değerlendirme dereceleri

Tablo 7'de deneklerin beşli Likert ölçeğine göre kendilerini değerlendirmeleri istenmiş ve en yeterli

oldukları konuların çiftçilerle olan diyalog, adil davranma, çalışılan bölgede su ve sulama sorunları hakkında bilgi sahibi olma ve yöneticilerle olan diyalog olduğu anlaşılmaktadır. Sulama planlaması, çalıştığı kurumdaki memnuniyet, kendini yaptığı işte geliştirme, uygulanan programdan memnuniyet ve sulama birliğinde çalışmaya karar verme gibi konularda kısmen olumlu görüşte veya kararsız oldukları gözlenmektedir. Fakat deneklerin tarımsal işlerde kendini daha iyi yetiştirmek amacıyla sulama birliğinde çalışmayı seçme konusuna katılmadıkları Tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Sulama Birliği Personelinin Kendilerini Değerlendirme Dereceleri

Değerlendirme kriterleri	Ortalama Değer*
Çiftçilerle diyalogum oldukça iyidir	4.31
Kimin ne zaman ne kadar su alacağına karar verirken oldukça adil davranırım	4.25
Çalıştığım bölgedeki su ve sulama sorunları hakkında bilgi sahibiyim	4.23
Yöneticilerimle olan diyalogum oldukça iyidir.	4.11
Hangi ürüne ne zaman ne kadar su verileceği konusunda yeterli bilgiye sahibim	3.88
İleride de sulama birliğinde çalışmayı düşünüyorum	3.82
Sulama konusunda kendimi çok iyi yetiştirip iyi bir uzman olmak istiyorum	3.65
Sulama birliğinin uygulamakta olduğu programdan oldukça memnunum	3.41
Başka bir iş bulamadığım için sulama birliğinde çalışmak zorunda kaldım	3.28
Tarımsal işlerde kendimi daha iyi yetiştirmek için sulama birliğinde çalışmayı seçtim	2.87

*1: kesinlikle katılmıyorum; 2: katılmıyorum; 3: az katılıyorum; 4: katılıyorum; 5: kesinlikle katılıyorum

SONUÇ ve ÖNERİLER

Toplam 1 388 897 ha alana su temini sağlayan ve organizasyonunu yapan sulama birlikleri personelinin teknik yönden eğitimi çok önemlidir. Tarımsal yayımda nihai amaç çiftçileri eğitmek olmakla beraber öncelikle onları eğitecek elemanların eğitilmesi gerekir. Onun için teknik elemanların eğitimi, eğiticilerin eğitimi olarak nitelendirilir (Yurttaş, 2000). Halen bünyesinde işletme mühendisi olmayan birliklerin bu konuda gerekli girişimlerde bulunması ve ayrıca sulama teknisyenin ziraat teknisyeni olması ve her sulama birliğinin en az iki ziraat teknisyeni istihdam etmesi gerekmektedir. Sulama birliklerinde görev yapan genel sekreter, işletme mühendisi ve ziraat teknisyenlerinin sulama eğitim merkezlerinde düzeylerine uygun gerçek anlamda bir sulama eğitiminden geçirilmesi gerekmektedir. Sulama eğitiminden geçmiş bu teknik elemanlar, sulama suyunun çiftçilerce daha randımanlı kullanılmasını sağlayacak, ayrıca sulama yöntemlerinin seçiminde ve arazinin sulanması sırasında çiftçilere önderlik yapma konusunda aktif bir rol oynayabileceklerdir.

Genellikle çiftçilerimizde fazla ürün alabilmek için daha fazla sulama yapılması gerektiği şeklinde yanlış bir görüş bulunmaktadır. Bu bakımdan çiftçilerin bitki su ihtiyacından fazla su talepleri, özellikle kısıtlı sulama yapılan zamanlarda sulama birliklerini zor durumda bırakmaktadır. Yeterli sulama suyu bulunan tesislerde bu gibi talepler bir ölçüde karşılama yoluna gidildiğinden, pompalar gereksiz yere çalıştırılmakla enerji sarfiyatının yanında yüzde 50'lere varan fazla su kullanımı, bir çok ülkenin yıllık su ihtiyacına eş değerdir. Fazla su kullanımı hem verimi azaltmakta ve hem de milli servetin yok olması anlamına gelmektedir. Fazla su kullanımının faydalı olmadığı ve en uygun sulama yöntemlerinin seçimi konularında çiftçilerimizin eğitilerek, fazla su kullanma alışkanlığının önüne geçilmelidir.

Günümüzde haberleşme araçlarının insan eğitimine olan katkısı inkar edilemez bir duruma gelmiştir. Çalışmada birlik elemanlarının haberleşme araçlarından faydalanma oranları yüksek bulunmuştur. Haberleşme araçlarıyla yapılacak programlar onların eğitimine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

- Çakmak, B., 2002. Kızılırmak havzası sulama birliklerinde sulama sistem performansının değerlendirilmesi. KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi, 5(2): 130-141.
- Erkan, S. M., 1995. Sulama Birliklerine Devir İçin Hukuki Mevzuatla Yapılması Gerekli Değişiklikler. DSI 20. Bölge Müdürlüğü, Kahramanmaraş.
- Değirmenci, H., 2001. Devredilen sulama şebekelerinin karşılaştırma göstergeleriyle değerlendirilmesi. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, (15)31-40.
- Değirmenci, H., Demir, A. O., 2002. Sulama Yönetim Devirlerinin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi. Su Havzalarında Toprak ve Su Kaynaklarının Korunması, Geliştirilmesi ve Yönetimi Sempozyumu, 18-20 Eylül Antakya/Hatay 38 s.
- Güvercin, Ö., Boz, İ., 2003. Üreticilerin sulu tarım konusundaki deneyimleri ve sulama birliklerine bakış: Düziçi ilçesi örneği. KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi 6(2), 80-90.
- İnan, İ. H., 1996. Tarımsal Yayım. Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi Yayın No: 151 Ders Kitabı No: 12, Tekirdağ, 102 s.
- Oktay, E., Kumuk, T., 1993. The role of the extension agent in the face to face communication. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 30(3),177-183.
- Özçatalbaş, Ö., Gürgen, Y., 1996. Tarımsal Yayım ve Haberleşme. Baki Kitabevi, Adana, 385 s.
- Özkaya, T., 1996. Tarımsal Yayım ve Haberleşme. E.Ü. Ziraat Fakültesi Ofset Atelyesi, Bornova-İzmir, 170 s.
- Taluğ, C., 1982. Meyseb Tarımsal Yayım Çalışmalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. A.Ü. Ziraat. Fakültesi., Doçentlik Tezi (Yayınlanmamış), Ankara.
- Tekinel, O., Yazar, A., Kanber., R. 1994. For an Efficient Water Resource Management, Possibilities of Farmers Participation in Operation and Maintenance of Irrigation Projects in Turkey. International Conference on Land and Water Resources Management in the Mediterranean Region, 4-8 September. Instituto Agronomic Mediterranean, Bari, Italy
- Tekinel, O., 1999. Participatory Approach in Planning and Management of Irrigation Schemes. Advances Short Course on Integrated Rural Water Management: Agricultural Water Demands, September 20- October 2, Adana, Turkey, pp.9.
- Tekinel, O. 2002. The Importance of Participatory Irrigation System for Water and Food Security. 40th Anniversary of the Foundation of CIHEAM and Follow-up Meeting on Towards a Sustainable Agriculture Development: New Approaches, Antalya, Proceedings CIHEAM-IAM Bari, April 15-21, Turkey.
- Sayın, S., Döker, E., Çevikbaş, R., Bal, M., 1993. Türkiye'de Sulu Tarım Yatırımlarına Ve İşletme-Bakım Faaliyetlerine Çiftçi Katılımı İnceleme Raporu. (Ulusal Çalışma Grubu). Ankara, 38 s.
- Uçan, K., 2001, Türkiye'de sulama tesislerinin işletilmesinde sulama birlikleri. Tarım ve Köy, Tarım ve Köyleri Bakanlığı Dergisi, (138) 18-23.
- Yurttaş, Z., 2000. Tarımsal Yayım ve Haberleşme. A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları, No:67, Erzurum.